

DECIZIE nr. 217 din 2 aprilie 2015

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor [art. 8 alin. \(1\) lit. c\) din Legea nr. 303/2004](#) privind statutul judecătorilor și procurorilor și ale [art. 102 lit. b\) din Legea nr. 161/2003](#) privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției

EMITENT

• CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Publicat în [MONITORUL OFICIAL nr. 482 din 1 iulie 2015](#)

Data intrării în vigoare 01-07-2015

Augustin Zegrean	- președinte
Valer Dorneanu	- judecător
Petre Lăzăroiu	- judecător
Mircea Ștefan Minea	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Puskas Valentin Zoltan	- judecător
Simona-Maya Teodoroiu	- judecător
Tudorel Toader	- judecător
Cristina Teodora Pop	- magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Antonia Constantin.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor [art. 8 alin. \(1\) lit. c\) din Legea nr. 303/2004](#) privind statutul judecătorilor și procurorilor și ale [art. 102 lit. b\) din Legea nr. 161/2003](#) privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, excepție ridicată de Cosmin Răzvan Mihăilă și Florian Costin în Dosarul nr. 8.413/2/2013 al Curții de Apel București - Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 812 D/2014.

2. La apelul nominal se constată lipsa părților, procedura de citare fiind legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care arată că excepția de neconstituționalitate este parțial întemeiată. În acest sens, se susține că textele criticate încalcă dispozițiile [art. 1 alin. \(5\) din Constituție](#), fiind lipsite de claritate și previzibilitate. Se face trimitere la hotărârile Plenului Consiliului Superior al Magistraturii din 26 iunie 2008 și, respectiv, nr. 363 din 14 aprilie 2010*). Se arată că dispozițiile [art. 8 alin. \(1\) lit. c\) din Legea nr. 303/2004](#) și cele ale [art. 102 lit. b\) din Legea nr. 161/2003](#) prevăd un caz de incompatibilitate insuficient reglementat, care, în raport cu prevederile [art. 3 din Legea societăților nr. 31/1990](#), care prevede o sferă juridică distinctă pentru asociați și acționari, dă posibilitatea unei interpretări și aplicări neunitare a legii. Se susține că textele criticate sunt apte să-i pună pe destinatarii normei juridice în imposibilitatea de a-și regla conduita astfel încât să nu se afle într-o situație de incompatibilitate.

Notă

*) Hotărârile Plenului Consiliului Superior al Magistraturii din 26 iunie 2008 și nr. 363 din 14 aprilie 2010 nu au fost publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I.

4. În ceea ce privește pretinsa încălcare, prin textele criticate, a prevederilor [art. 16 din Constituție](#), se arată că aceasta nu poate fi reținută, întrucât tratamentul juridic diferențiat la care fac referire autorii excepției are o justificare obiectivă și rezonabilă, având în vedere rolul magistratului în societate. Se apreciază, de asemenea, că prevederile [art. 8 alin. \(1\) lit. c\) din Legea nr. 303/2004](#) și ale [art. 102 lit. b\) din Legea nr. 161/2003](#) nu contravin nici dispozițiilor constituționale ale [art. 44](#), întrucât acestea din urmă nu vizează simple expectative de câștig, ci bunuri ce se află în patrimoniul autorilor excepției. Se susține că dispozițiile [art. 40 din Constituție](#) nu sunt incidente în prezenta cauză, dreptul de asociere nefiind aplicabil în domeniul societăților.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

5. Prin Sentința civilă nr. 1.764 din 3 iunie 2014, pronunțată în Dosarul nr. 8.413/2/2013, Curtea de Apel București - Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor [art. 8 alin. \(1\) lit. c\) din Legea nr. 303/2004](#) privind statutul judecătorilor și procurorilor și ale [art. 102 lit. b\) din Legea nr. 161/2003](#) privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, excepție ridicată de Cosmin Răzvan Mihăilă și Florian Costin într-o cauză având ca obiect anularea Hotărârii Plenului Consiliului Superior al Magistraturii din 26 iunie 2008, prin care s-a apreciat că funcția de judecător sau procuror este incompatibilă cu cea de investitor la bursă, precum și obligarea Consiliului Superior al Magistraturii la reluarea demersurilor către Ministerul Justiției în

sensul eliminării din legislația privind statutul magistraților a interdicției de a deține calitatea de asociat în societăți civile, societăți comerciale, inclusiv bănci sau alte instituții de credit, societăți de asigurare sau financiare, companii naționale și în societăți naționale ori regii autonome.

6. În motivarea excepției de neconstituționalitate, cu privire la încălcarea prin textele criticate a prevederilor art. 1 alin. (5) din Constituție, autorii arată că terminologia utilizată de legiuitor în reglementarea incompatibilității menționate este confuză și lipsită de previzibilitate, fiind susceptibilă de mai multe interpretări. Se susține că [art. 8 alin. \(1\) lit. c\) din Legea nr. 303/2004](#) interzice judecătorilor și procurorilor să aibă calitatea de asociat în cadrul societăților comerciale și al societăților civile, iar alin. (2) al aceluiași articol instituie o derogare de la această interdicție, arătând că "judecătorii și procurorii pot fi acționari sau asociați ca urmare a legii privind privatizarea în masă". Se susține că folosirea diferențiată a celor doi termeni ("asociat" și "acționar") este de natură a crea confuzii. Astfel, în sens larg, "asociat" desemnează orice persoană (fizică sau juridică) ce participă la constituirea unei societăți comerciale sau a unei alte forme de asociere în scop patrimonial prin depunerea unei anumite sume de bani sau prin alte prestații. Prin urmare, se observă că, potrivit acestei interpretări, asociat este și cel care deține o participație în cadrul unei societăți civile, a unei societăți comerciale de persoane (societăți cu răspundere limitată, societăți în comandită simplă, societăți comerciale pe acțiuni), dar și cel din cadrul societăților comerciale de capitaluri (societăți pe acțiuni, societăți comerciale pe acțiuni), dar că, potrivit dispozițiilor [art. 3 din Legea nr. 31/1990](#), termenul de "asociat" se aplică doar în ceea ce privește societățile cu răspundere limitată, în nume colectiv sau în comandită (simplă sau pe acțiuni), întrucât în privința societăților pe acțiuni cel care deține o participație este denumit acționar. Autorii conchid că este dificil de stabilit dacă noțiunea de "asociat" din cuprinsul [art. 8 alin. \(1\) lit. c\) al Legii nr. 303/2004](#) sau din cel al [art. 102 lit. b\) din Legea nr. 161/2003](#) are în vedere toate categoriile de membri ai unei societăți comerciale sau doar pe cei din componența societăților în nume colectiv, cu răspundere limitată sau în comandită (simplă sau pe acțiuni).

7. Referitor la pretinsa încălcare prin prevederile [art. 8 alin. \(1\) lit. c\) din Legea nr. 303/2004](#) și ale [art. 102 lit. b\) din Legea nr. 161/2003](#) a dispozițiilor art. 40 alin. (1) coroborate cu cele ale art. 16 alin. (1) din Constituție, autorii susțin că interdicția impusă magistraților de a deține calitatea de membri în organele de conducere, administrare sau control ale persoanelor juridice enumerate în textele criticate apare ca fiind pe deplin rezonabilă și justificată, aceste activități putându-le afecta prestigiul sau imparțialitatea, dar că nu același lucru se poate spune despre calitatea de asociat la societăți civile sau comerciale. Se arată că aceste din urmă restrângeri nu sunt proporționale cu scopul avut în vedere și că altor categorii de funcționari ai statului (în sens larg, respectiv membrii Guvernului, senatorii și deputații, aleșii locali, prefectii, polițiștii, militarii etc.), a căror activitate se caracterizează tot prin imparțialitate, nu le este interzisă asocierea în societăți civile sau comerciale. Se observă că diferența de tratament nu se regăsește doar în raport cu alte categorii de funcționari ai statului, ci și în interiorul profesiei de judecător ori procuror. Astfel, [Legea nr. 303/2004](#) permite judecătorilor și procurorilor să fie acționari sau asociați ca urmare a legislației privind privatizarea în masă. Se susține că este de neînțeles de ce această categorie de magistrați poate deține acțiuni sau părți sociale în cadrul unor societăți comerciale, în timp ce alții nu pot deține asemenea participații ca urmare a dobândirii lor prin cumpărare sau prin moștenire.

8. Cu privire la neconstituționalitatea dispozițiilor legale criticate, în raport cu dispozițiile art. 44 alin. (1) și (2) din Legea fundamentală, se susține că ele au ca efect nu numai restrângerea justificată a dreptului de asociere, ci pot conduce și la o încălcare a dreptului de proprietate privată garantat de Constituție. Se arată că, în condițiile în care o persoană care are calitatea de asociat sau acționar în cadrul uneia sau mai multor societăți comerciale dobândește calitatea de magistrat prin una din modalitățile prevăzute de [Legea nr. 303/2004](#), aceasta va fi nevoită să își vândă părțile sociale ori acțiunile deținute în cel mai scurt timp, pentru a evita apariția unei stări de incompatibilitate, și că aceeași situație poate apărea și atunci când un magistrat dobândește astfel de părți sociale ori acțiuni prin moștenire, potrivit legislației civile în vigoare. Se observă că vânzarea forțată a părților sociale poate avea drept efect pierderi patrimoniale atunci când, de exemplu, prețul unor acțiuni tranzacționate pe o piață reglementată de instrumente financiare la data vânzării este mai mic decât valoarea nominală ori prețul de achiziție, iar această pierdere echivalează cu o veritabilă atingere adusă dreptului de proprietate, atingere ce constituie o încălcare a prevederilor constituționale și a celor din Codul civil referitoare la proprietatea privată, precum și a dispozițiilor Primului Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

9. Curtea de Apel București - Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal opinează că excepția de neconstituționalitate este întemeiată. Se arată că asigurarea calității legii presupune ca în procesul de elaborare a actelor normative să fie îndeplinite două condiții, și anume: accesibilitatea și previzibilitatea. Se susține că condiția previzibilității nu este îndeplinită de textele de lege ce fac obiectul excepției, acestea nefiind suficient de clar formulate, întrucât [art. 8 alin. \(1\) lit. c\) din Legea nr. 303/2004](#) se referă la interdicția de a avea calitatea de asociat, în timp ce alin. (2) al aceluiași articol reglementează, prin derogare, posibilitatea judecătorilor și procurorilor de a dobândi calitatea de acționari sau asociați, ca efect al legii privind privatizarea în masă. Se observă că din modalitatea de reglementare anterior arătată se poate deduce că judecătorilor și procurorilor nu le este interzis să dețină calitatea de acționar, în formele de asociere prevăzute de lege, și că nu se poate considera că prin folosirea termenului de "asociat" legiuitorul a intenționat să aplice interdicția, indiferent de forma de asociere sau de

participare la o societate comercială, având în vedere că interdicțiile sunt de strictă interpretare și aplicare, iar [Legea nr. 31/1990](#) reglementează două viziuni distincte: asociat - persoană din cadrul societăților de persoane și acționar - persoană din cadrul societăților pe acțiuni. Se susține că, de vreme ce actele normative care reglementează interdicții sunt de strictă aplicare și interpretare, nu se poate accepta ca existența interdicției în discuție să rezulte din interpretarea per a contrario a dispozițiilor [art. 8 alin. \(2\) din Legea nr. 303/2004](#).

10. În ceea ce privește invocarea de către autorii excepției a încălcării art. 40 alin. (1) raportat la art. 16 alin. (1) din Legea fundamentală, instanța apreciază că dispozițiile legale criticate sunt discriminatorii, deoarece interdicția pe care o reglementează nu este impusă și altor funcții publice din România și instituie un tratament juridic diferit în interiorul categoriei magistraților, având în vedere că magistrații care se bucură de drepturile conferite de calitatea de acționar dobândită în urma privatizării în masă au un tratament juridic mai favorabil față de magistrații numiți în funcție ulterior finalizării acestei privatizări și care se află sub această interdicție, care este de natură să afecteze situații juridice cum este cea care vizează participarea magistraților la sistemul de pensii private.

11. Se susține, de asemenea, încălcarea prin dispozițiile [art. 8 alin. \(1\) lit. c\) din Legea nr. 303/2004](#) și ale [art. 102 lit. b\) din Legea nr. 161/2003](#) a prevederilor art. 44 alin. (1) și (2) din Constituție, prin obligativitatea vânzării forțate a părților sociale sau a acțiunilor deținute anterior de persoanele care dobândesc calitatea de magistrați sau de magistrații care le dobândesc prin moștenire, potrivit legislației civile în vigoare, precum și prin faptul că o persoană care are calitatea de asociat/acționar și care intenționează să devină judecător sau procuror va trebui să renunțe la acțiunile/părțile sociale deținute, pentru a nu se afla în stare de incompatibilitate. Se mai arată, în acest sens, că magistratul care dobândește acțiuni/părți sociale prin moștenire se va afla în situația de a renunța la moștenire, în condițiile în care devoluțiunea legală are ca obiect întregul patrimoniu al defunctului, iar opțiunea succesorală este indivizibilă, rezultând că moștenitorul nu poate opta pentru acceptarea doar a anumitor drepturi/obligații succesoriale.

12. Potrivit prevederilor [art. 30 alin. \(1\) din Legea nr. 47/1992](#), actul de sesizare a fost comunicat președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

13. Avocatul Poporului susține că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Se arată că interdicțiile stabilite prin dispozițiile legale criticate sunt de strictă interpretare și aplicare, ele reprezentând o măsură necesară pentru asigurarea transparenței în exercitarea funcțiilor publice, precum și pentru prevenirea și combaterea corupției, măsură ce are ca scop garantarea exercitării cu imparțialitate a funcțiilor publice.

14. În ceea ce privește critica de neconstituționalitate raportată la dispozițiile constituționale ale art. 16 alin. (1), se susține că aceasta este neîntemeiată, deoarece, pe de-o parte, prevederile de lege criticate nu conțin norme discriminatorii, fiind aplicabile în mod egal tuturor celor vizați de ipoteza lor, iar, pe de altă parte, potrivit art. 16 alin. (3) din Constituție, funcțiile și demnitățile publice pot fi ocupate doar "în condițiile legii". Or, atât [Legea nr. 161/2003](#), cât și [Legea nr. 303/2004](#) au instituit anumite incompatibilități pe care legiuitorul, în mod justificat, lea considerat ca putând evita conflicte de interese și care au ca scop asigurarea transparenței în exercitarea funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției. În plus, se observă că nu există similitudini între statutul de magistrat și cel al celorlalte funcții publice (deputat, senator, membrii Guvernului etc.), între ele existând deosebiri ce decurg din specificul atribuțiilor corespunzătoare acestor categorii de funcții. Se susține, prin urmare, că persoanele care dețin funcțiile anterior arătate se află în situații obiectiv diferite, ce justifică sau chiar impun instituirea unui tratament juridic diferit, fără ca prin aceasta să se aducă atingere principiului egalității în drepturi. Mai mult, se opinează că stabilirea cazurilor de interdicție criticate de autorii excepției constituie, în realitate, o garanție de natură să confere o autoritate morală de necontestat persoanelor care exercită funcțiile de magistrat, prin asigurarea imparțialității, protejarea interesului social și evitarea conflictului de interese.

15. Se susține că nu poate fi reținută nici încălcarea prin textele criticate a prevederilor art. 44 alin. (1) și (2) din Constituție, întrucât funcțiile și demnitățile publice pot fi ocupate doar "în condițiile legii", iar, atât timp cât magistratura este un serviciu public al cărui specific impune necesitatea reglementării prin lege a unor condiții de accedere, legiuitorul poate institui interdicții pentru asigurarea transparenței în exercitarea ei, precum și pentru prevenirea și combaterea corupției. Se subliniază faptul că condițiile de organizare și exercitare a profesiei de magistrat sunt prevăzute într-o lege specială, interdicția instituită reflectând grija legiuitorului de a asigura transparența în exercitarea funcției de magistrat. În plus, se susține că dispozițiile legale criticate nu contravin, sub niciun aspect, dreptului de proprietate privată, întrucât stabilirea conținutului și limitelor acestuia reprezintă atributul legiuitorului. Potrivit normelor constituționale, legiuitorul este competent să prevadă cadrul juridic pentru exercitarea atributelor dreptului de proprietate, în accepțiunea principală conferită de Constituție, în așa fel încât să nu vină în coliziune cu interesele generale sau cu interesele particulare legitime ale altor subiecte de drept.

16. Cât privește critica de neconstituționalitate a dispozițiilor legale criticate în raport cu art. 40 din Constituție, se arată că aceasta nu poate fi reținută, întrucât asociațiile la care această normă constituțională face trimitere nu au scop lucrativ, ci scopuri politice, religioase, culturale etc. Prin urmare, se susține că art. 40 din Legea fundamentală nu poate fi socotit temeiul juridic al creării unor societăți comerciale sau a altor asociații cu caracter lucrativ.

17. Referitor la criticile privind caracterul deficitar, lipsit de precizie și claritate al textelor legale supuse controlului de constituționalitate, se apreciază că interpretarea și aplicarea normelor juridice sunt atribuții ce aparțin organelor și

autorităților competente, investite prin lege, în acest sens, iar dispozițiile criticate indică într-un mod suficient de clar interdicțiile impuse magistraților, care sunt, de fapt, incompatibilități cu anumite funcții private.

18. Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actul de sesizare, punctul de vedere al Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, notele scrise depuse la dosar, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și [Legea nr. 47/1992](#), reține următoarele:

19. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale [art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992](#), să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

20. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile [art. 8 alin. \(1\) lit. c\) din Legea nr. 303/2004](#) privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 826 din 13 septembrie 2005, și ale [art. 102 lit. b\) din Legea nr. 161/2003](#) privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 279 din 21 aprilie 2003, care au următorul cuprins:

- [Art. 8 alin. \(1\) lit. c\) din Legea nr. 303/2004](#): "(1) Judecătorilor și procurorilor le este interzis: [...] c) să aibă calitatea de asociat sau de membru în organele de conducere, administrare sau control la societăți civile, societăți comerciale, inclusiv bănci sau alte instituții de credit, societăți de asigurare ori financiare, companii naționale, societăți naționale sau regii autonome; [...]";

- [Art. 102 lit. b\) din Legea nr. 161/2003](#): "Magistraților le este interzis: [...] b) să aibă calitatea de asociat, membru în organele de conducere, administrare sau control la societăți civile, societăți comerciale, inclusiv bănci sau alte instituții de credit, societăți de asigurare sau financiare, companii naționale, societăți naționale ori regii autonome; [...]".

21. Se susține că textele criticate încalcă prevederile constituționale ale art. 1 alin. (5) referitor la statul român, art. 16 alin. (1) cu privire la egalitatea în drepturi, art. 40 alin. (1) privind dreptul de asociere și art. 44 alin. (1) și (2) referitor la dreptul de proprietate privată.

22. Examined excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că dreptul comun în materia societăților îl constituie, potrivit art. 1.887 din Codul civil, dispozițiile capitolului VII al titlului IX din același cod, referitoare la contractul de societate. Acestea reglementează formele societare, care, potrivit art. 1.888 din Codul civil, pot fi simple și în participație, acestea neavând personalitate juridică, precum și în nume colectiv, în comandită simplă, cu răspundere limitată, pe acțiuni, în comandită pe acțiuni și cooperative, societăți ce au personalitate juridică, sau pot avea alte forme reglementate de lege. Dacă reglementarea juridică a societăților simple și a societăților în participație este detaliată în Codul civil, celelalte forme de societăți enumerate la art. 1.888 din codul anterior referit sunt reglementate prin [Legea societăților nr. 31/1990](#), republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.066 din 17 noiembrie 2004. Astfel, sediul materiei în privința regimului juridic al persoanelor juridice de drept privat cu scop lucrativ îl constituie [Legea nr. 31/1990](#). Potrivit art. 2 din această lege, în România pot fi constituite societăți cu personalitate juridică în una din următoarele forme: societăți în nume colectiv, societăți în comandită simplă, societăți pe acțiuni, societăți în comandită pe acțiuni și societăți cu răspundere limitată. Conform art. 1 alin. (1) al aceleiași legi, acestea pot fi constituite de către persoane fizice sau persoane juridice în vederea desfășurării de activități cu scop lucrativ, adică în vederea obținerii unui profit. Societățile arătate sunt constituite de către cel puțin doi asociați, dacă legea nu prevede altfel, potrivit art. 4 din actul normativ anterior arătat.

23. Conform [art. 3 alin. \(1\) și \(2\) din Legea nr. 31/1990](#), asociații sunt participanții la societățile în nume colectiv, la societățile în comandită simplă, la societățile în comandită pe acțiuni și la societățile cu răspundere limitată, iar acționarii sunt participanții la societățile pe acțiuni. Capitalul social al societăților este reprezentat de părți sociale în cazul societăților în nume colectiv, al societăților în comandită simplă, al societăților în comandită pe acțiuni și al celor cu răspundere limitată și de acțiuni în cazul societăților pe acțiuni.

24. Potrivit regulilor aplicabile formelor de asociere în scop lucrativ arătate la paragraful 22, fiecare asociat sau acționar are dreptul la o cotă-parte din profit, proporțională cu cota de participare la capitalul social vărsat, sub formă de dividende [art. 67 alin. (1) și (2) și [art. 95 din Legea nr. 31/1990](#)].

25. Obligațiile și răspunderea administratorilor societăților urmează regulile generale ale mandatului, precum și cele prevăzute de către [Legea nr. 31/1990](#) pentru fiecare formă de societate în parte. Administratorii sunt, de principiu, reprezentanții societăților, care pot face toate operațiunile necesare pentru realizarea obiectului de activitate al acestora, afară de restricțiile arătate în actul constitutiv, și sunt obligați să ia parte la toate adunările societății, la consiliile de administrație și la organele de conducere similare acestora ([art. 70, 71 și 72 din Legea nr. 31/1990](#)).

26. În cazul societăților în nume colectiv, administratorii iau decizii cu unanimitate de voturi, iar în caz de divergență între administratori, decid asociații care reprezintă majoritatea absolută a capitalului social ([art. 76 din Legea nr. 31/1990](#)). Administrarea societății în comandită simplă este încredințată unuia sau mai multor asociați comandanți ([art. 88 din Legea nr. 31/1990](#)), în timp ce asociații comandanți pot încheia operațiuni în contul societății numai pe baza

unor procuri speciale pentru operațiuni determinate, date de reprezentanții societății și înscrise în registrul comerțului [art. 89 alin. (1) din Legea nr. 31/1990]. În cazul societăților pe acțiuni, acțiunile pot fi nominative sau la purtător. Regula ce guvernează regimul juridic al acestora este că acțiunile sunt de o valoare egală și acordă posesorilor drepturi egale (art. 94 din Legea nr. 31/1990), iar potrivit excepției de la această regulă, societățile pot emite și acțiuni preferențiale cu dividend prioritar fără drept de vot (art. 95 din Legea nr. 31/1990). Calitatea de acționar dă dreptul titularilor de a lua parte la adunările generale ale acționarilor. Administrarea societăților în comandită pe acțiuni revine unuia sau mai multor asociați comandați, cărora le sunt aplicabile regulile comune referitoare la administrarea societăților (art. 188 din Legea nr. 31/1990). Societățile cu răspundere limitată sunt administrate de unul sau mai mulți administratori, asociați sau neasociați, numiți prin actul constitutiv sau de adunarea generală, cărora li se aplică aceleași reguli comune (art. 197 din Legea nr. 31/1990).

27. În privința celorlalte persoane juridice cu scop lucrativ prevăzute de textul legal criticat, Curtea reține că băncile și celelalte instituții de credit sunt persoane juridice care funcționează conform prevederilor [Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2006](#) privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.027 din 27 decembrie 2006. Societățile de asigurare sunt persoane juridice, care funcționează potrivit dispozițiilor [Legii nr. 32/2000](#) privind activitatea de asigurare și supravegherea asigurărilor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 148 din 10 aprilie 2000. Instituțiile financiare sunt persoane juridice care funcționează potrivit dispozițiilor [Legii nr. 93/2009](#) privind instituțiile financiare nebancare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 259 din data de 21 aprilie 2009. De asemenea, companiile naționale, societățile naționale și regiile autonome sunt societăți înființate prin [Legea nr. 15/1990](#) privind reorganizarea unităților economice de stat ca regii autonome și societăți comerciale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 98 din 8 august 1990. Astfel cum s-a arătat, și aceste persoane juridice au ca scop obținerea de profit, acestea fiind și ele constituite potrivit formelor societare reglementate de Codul civil.

28. Având în vedere cadrul legal anterior prezentat, Curtea urmează a analiza statutul și rolul constituțional al judecătorilor și procurorilor, pentru ca, în funcție de acestea să stabilească dacă textul legal criticat este conform textelor constituționale invocate de autorii excepției. În acest sens, Curtea reține că [art. 1 din Legea nr. 303/2004](#) privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 826 din 13 septembrie 2005, definește magistratura ca fiind activitatea judiciară desfășurată de judecători în scopul îndeplinirii justiției și de procurori în scopul apărării intereselor generale ale societății, a ordinii de drept, precum și a drepturilor și libertăților cetățenilor. De aceea, judecătorii și procurorii sunt obligați ca, prin întreaga lor activitate, să asigure supremația legii, să respecte drepturile și libertățile persoanelor, precum și egalitatea lor în fața legii și să asigure un tratament juridic nediscriminatoriu tuturor participanților la procedurile judiciare, indiferent de calitatea acestora, precum și să respecte Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor [art. 4 alin. (1) din Legea nr. 303/2004]. În scopul arătat, judecătorii sunt independenți, se supun numai legii și trebuie să fie imparțiali, orice persoană, organizație, autoritate sau instituție fiind datoare să respecte independența judecătorilor [art. 2 alin. (3) și (4) din Legea nr. 303/2004]. Totodată, procurorii se bucură de stabilitate și sunt independenți, în condițiile legii [art. 3 alin. (1) din Legea nr. 303/2004].

29. Având în vedere acest statut profesional, sunt reglementate la [art. 5 din Legea nr. 303/2004](#) cazuri de incompatibilitate ale funcției de magistrat cu alte funcții ce pot fi deținute de către persoane cu pregătire profesională similară, fiind prevăzut că funcțiile de judecător, procuror, magistrat-asistent și asistent judiciar sunt incompatibile cu orice alte funcții publice sau private, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior, precum și a celor de instruire din cadrul Institutului Național al Magistraturii și al Școlii Naționale de Grefieri, în condițiile legii. De asemenea, judecătorii și procurorii sunt obligați să se abțină de la orice activitate legată de actul de justiție în cazuri care presupun existența unui conflict între interesele lor și interesul public de îndeplinire a justiției sau de apărare a intereselor generale ale societății, cu excepția cazurilor în care conflictul de interese a fost adus la cunoștință, în scris, colegiului de conducere al instanței sau conducătorului parchetului și s-a considerat că existența conflictului de interese nu afectează îndeplinirea imparțială a atribuțiilor de serviciu.

30. Prin aceeași lege, sunt enumerate la art. 8 alin. (1) interdicțiile impuse judecătorilor și procurorilor, printre care și cea prevăzută de textul criticat, respectiv cea de a deține calitatea de asociat sau de membru în organele de conducere, administrare sau control la societăți civile, societăți comerciale, inclusiv bănci sau alte instituții de credit, societăți de asigurare ori financiare, companii naționale, societăți naționale sau regii autonome. Aceasta este reglementată alături de alte trei interdicții, respectiv cea de a desfășura activități comerciale, direct sau prin persoane interpușe [art. 8 alin. (1) lit. a)]; cea de a desfășura activități de arbitraj în litigii civile, comerciale sau de altă natură [art. 8 alin. (1) lit. b)]; și cea de a avea calitatea de membru al unui grup de interes economic [art. 8 alin. (1) lit. d)]. Toate aceste interdicții vizează activități cu scop lucrativ, derogarea constând în dreptul de a fi acționar sau asociat ca urmare a legii privind privatizarea în masă.

31. În considerarea aceluiași statut profesional, [Legea nr. 161/2003](#) prevede la art. 101-110 incompatibilități și interdicții, stabilind că funcția de judecător și procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior (art. 101), că magistrații nu se subordonează scopurilor și doctrinelor politice, că nu pot face parte din partide politice și nu pot desfășura activități cu caracter politic [art. 103

alin. (1) și (2)], precizând, totodată, că le este interzisă orice manifestare contrară demnității funcției pe care o ocupă ori de natură să afecteze imparțialitatea sau prestigiul acesteia (art. 104). În contextul acestor interdicții impuse magistraților, a fost reglementată și cea criticată de autorii excepției, de la [art. 102 lit. b\) din Legea nr. 161/2003](#), text ce reia, practic, dispozițiile [art. 8 alin. \(1\) lit. c\) din Legea nr. 303/2004](#), de asemenea criticate în prezenta cauză.

32. Având în vedere importanța rolului funcției de magistrat, acela de îndeplinire a justiției, precizat în cuprinsul [art. 1 al Legii nr. 303/2004](#), în aplicarea dispozițiilor acestei legi a fost elaborat Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor, aprobat prin [Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 328/2005](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 815 din 8 septembrie 2005, care stabilește standardele de conduită a acestora, conforme cu onoarea și demnitatea profesiei (art. 1 din Codul deontologic). Potrivit art. 3 alin. (1) și (2) al acestui cod, judecătorii și procurorii sunt obligați să apere independența justiției și trebuie să-și exercite funcția cu obiectivitate și imparțialitate, având ca unic temei legea, fără a da curs presiunilor și influențelor de orice natură. Iar conform art. 9 al aceluiași cod, judecătorii și procurorii trebuie să fie imparțiali în îndeplinirea atribuțiilor profesionale, fiind obligați să decidă în mod obiectiv, liberi de orice influențe; aceștia trebuie să se abțină de la orice comportament, act sau manifestare de natură să altereze încrederea în imparțialitatea lor. În continuare, art. 17 din același act prevede că judecătorii și procurorii sunt datori să se abțină de la orice acte sau fapte de natură să compromită demnitatea lor în funcție și în societate. Pentru aceste motive, art. 21 al Codului deontologic prevede că judecătorii și procurorii nu pot cumula această calitate cu nicio altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.

33. Din analiza mecanismului de funcționare, de administrare și de conducere a societăților, prezentat la paragrafele anterioare, rezultă faptul că o persoană ce are calitatea de asociat sau acționar, după caz, are, ca regulă, dreptul de a vota în adunarea generală a asociațiilor sau acționarilor cu un vot a cărui preponderență în totalul voturilor ce pot fi exprimate este, de principiu, proporțională cu numărul de părți sociale sau acțiuni deținute de persoana în cauză din totalul părților sociale sau al acțiunilor emise de societate. Prin urmare, titularul unui procent considerabil de părți sociale sau acțiuni la o societate, influențează deciziile ce intră în atribuțiile adunării generale a asociațiilor sau a acționarilor într-un procent egal cu cel al părților sau al acțiunilor deținute.

34. Mai mult, calitatea de asociat sau acționar conferă titularului său prerogativa de a fi desemnat ca membru în organele de administrare și de conducere ale societății, organe ce au dreptul de a decide cu privire la cele mai importante aspecte ale funcționării societății.

35. De asemenea, din analiza aceluiași dispoziții legale reiese, în mod evident, faptul că toate activitățile de conducere și administrare ce se exercită în cadrul societăților, la fel ca și cele desfășurate de către persoanele care nu dețin funcții de conducere sau administrare și care au calitatea de simplii asociați sau acționari, au ca scop final maximizarea profitului obținut din activitățile ce constituie obiectul respectivelor societăți. Acest profit urmează a fi împărțit, sub formă de dividende, între asociați sau acționari, proporțional cu numărul părților sociale sau al acțiunilor deținute de fiecare dintre aceștia, cu excepțiile permise de lege și prevăzute în actele constitutive ale societăților, așa cum am arătat anterior.

36. Raportând concluziile desprinse la paragrafele anterioare la exigențele statutului magistraților, Curtea reține că legiuitorul, în exercitarea atribuțiilor sale constituționale prevăzute la art. 61 alin. (1) din Constituție, a reglementat interdicțiile și incompatibilitățile criticate de autorii excepției, acestea fiind în concordanță cu Legea fundamentală. În acest sens, Curtea constată că obiectivitatea și imparțialitatea magistraților ar putea fi afectată în soluționarea unor litigii al căror obiect are caracter patrimonial, în condițiile în care aceștia au vreuna dintre calitățile de asociat sau de membru în organele de conducere, de administrare sau de control la societăți civile, societăți comerciale, bănci sau alte instituții de credit, societăți de asigurare ori financiare, companii naționale, societăți naționale sau regii autonome. De asemenea, întrucât magistrații, prin activitatea pe care o desfășoară, sunt obligați să asigure supremația legii, să respecte drepturile și libertățile persoanelor, precum și egalitatea lor în fața legii și să asigure un tratament juridic nediscriminatoriu tuturor participanților la procedurile judiciare, indiferent de calitatea acestora, să respecte Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor și să participe la formarea profesională continuă, Curtea constată că toate aceste activități sunt incompatibile cu cele producătoare de profit, desfășurate în cadrul societăților.

37. Prin urmare, Curtea constată că funcția de magistrat nu poate fi exercitată în mod simultan cu cea de asociat sau de membru în organele de conducere, administrare sau control la societăți civile, societăți comerciale, inclusiv bănci sau alte instituții de credit, societăți de asigurare ori financiare, companii naționale, societăți naționale sau regii autonome.

38. Astfel, persoanele care au calitatea de magistrat, în aplicarea dispozițiilor legale ce reglementează această funcție, nu au dreptul să dețină părți sociale sau acțiuni ale societăților, fapt ce le-ar conferi calitățile anterior enumerate. Pentru acest motiv, persoanele care la data dobândirii calității de magistrat dețin în patrimoniu părți sociale sau acțiuni la societăți sunt obligate să le înstrăineze. Aceeași obligație revine și persoanelor care având această funcție dobândesc astfel de bunuri prin moștenire sau partaj. Excepție de la această regulă fac, potrivit [art. 8 alin. \(2\) din Legea nr. 303/2004](#), părțile sociale și acțiunile dobândite în urma procesului de privatizare în masă.

39. Având în vedere importanța asigurării corectitudinii și transparenței actului de justiție, prin asigurarea imparțialității magistraților, Curtea reține că prin interdicțiile instituite prin textele criticate legiuitorul a realizat un just

echilibru între interesul public ocrotit, acela al garantării unei justiții echitabile, și interesele private ale persoanelor care dețin funcția de magistrat, de a-și conserva patrimoniul prin deținerea de acțiuni sau părți sociale la societăți. De altfel, dreptul de proprietate privată, așa cum este prevăzut la art. 44 alin. (1) și (2) din Constituție, este un drept fundamental, al cărui conținut și ale cărui limite sunt stabilite prin lege, conform prevederilor art. 44 alin. (1) teza a doua din Legea fundamentală. Prin urmare, în stabilirea conținutului și limitelor dreptului de proprietate, legiuitorul are o marjă de apreciere, conform atribuțiilor sale ce derivă din prevederile art. 61 alin. (1) din Constituție, marjă ce nu a fost încălcată prin reglementarea interdicțiilor prevăzute la [art. 8 alin. \(1\) lit. c\) din Legea nr. 303/2004](#) și [art. 102 lit. b\) din Legea nr. 161/2003](#).

40. Referitor la pretinsa discriminare creată între persoanele care au funcția de magistrat, cărora le sunt impuse interdicțiile criticate de autorii excepției, și persoanele ce dețin alte funcții sau profesii, datorită statutului juridic special, reglementat prin lege, al magistraților, ale cărui particularități au fost arătate la paragrafele precedente, Curtea constată că cele două categorii de persoane se află în situații juridice diferite, aspect ce justifică instituirea de către legiuitor, în ceea ce le privește, a unui regim juridic diferit (a se vedea [Decizia nr. 365 din 25 iunie 2014](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 587 din 6 august 2014, [Decizia nr. 1.615 din 20 decembrie 2011](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 99 din 8 februarie 2012, și [Decizia nr. 276 din 24 februarie 2009](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 171 din 19 martie 2009). De altfel, tocmai în considerarea acestor interdicții, legiuitorul a prevăzut în cazul magistraților un regim juridic distinctiv referitor la drepturile salariale și la condițiile privind pensionarea, așa cum rezultă, spre exemplu, din prevederile [Legii-cadru nr. 284/2010](#) privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 877 din 28 decembrie 2010, ale [Legii-cadru nr. 330/2009](#) privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 762 din 9 noiembrie 2009, ale [Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 27/2006](#) privind salarizarea și alte drepturi ale judecătorilor, procurorilor și altor categorii de personal din sistemul justiției, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 314 din 7 aprilie 2006, precum și ale dispozițiilor [art. 82-86 din Legea nr. 303/2004](#). În acest sens, prin [Decizia nr. 873 din 25 iunie 2010](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 433 din 28 iunie 2010, Curtea Constituțională a reținut că pensia de serviciu a magistraților reprezintă o compensație a absenței unor drepturi fundamentale, cum sunt drepturile exclusiv politice (dreptul de a fi ales în Camera Deputaților, Senat, în funcția de Președinte al României ori în organele administrației locale, precum și dreptul de a fi ales în Parlamentul European) și drepturile social-economice (dreptul la negocieri colective în materie de muncă, dreptul la grevă, libertatea economică), precum și a incompatibilităților stabilite la nivel constituțional pe parcursul întregii cariere profesionale [potrivit art. 125 alin. (3) din Constituție, funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior]. Prin aceeași decizie, Curtea a reținut că acestor incompatibilități li se adaugă interdicțiile prevăzute de [art. 5-11 din Legea nr. 303/2004](#), iar, pe de altă parte, că stabilirea pensiei de serviciu a judecătorilor ține seama de responsabilitățile și riscurile profesiei de judecător, care privesc întreaga durată a carierei acestuia. Așadar, Curtea reține că activitățile producătoare de profit nu pot caracteriza sau completa statutul de care se bucură magistrații, legiuitorul concepând în privința acestora un întreg sistem de drepturi și obligații, care asigură atât o independență funcțională, cât și una financiară.

41. Totodată, Curtea constată că înstrăinarea acțiunilor sau părților sociale nu este de natură a afecta dreptul de proprietate al titularilor acțiunilor sau părților sociale care dețin funcții de magistrat și nici nu este de natură a-i discrimina în raport cu alte persoane, având în vedere că, în urma sa, cu excepția situațiilor în care bunurile în cauză fac obiectul unor acte cu titlu gratuit, în patrimoniul acestora intră sumele de bani aferente înstrăinării, sume ce pot fi investite, în vederea conservării patrimoniului, în condițiile legii, cu respectarea statutului funcției deținute.

42. În ceea ce privește pretinsa încălcare prin textele criticate a dispozițiilor art. 1 alin. (5) din Constituție, având în vedere argumentele expuse anterior, Curtea constată că noțiunea de "asociat" din cuprinsul acestor dispoziții legale a fost utilizată de către legiuitor în sens generic, de asociat într-o societate în nume colectiv, într-o societate în comandită simplă, într-o societate în comandită pe acțiuni sau într-o societate cu răspundere limitată, ori de acționar într-o societate comercială, potrivit modului în care acestea sunt definite prin [Legea nr. 31/1990](#). Din interpretarea sistematică a prevederilor [art. 8 alin. \(1\) lit. c\) din Legea nr. 303/2004](#), ale [art. 102 lit. b\) din Legea nr. 161/2003](#), care fac referire la calitatea de asociat în reglementarea interdicțiilor criticate prin prezenta excepție de neconstituționalitate, și ale dispozițiilor [art. 8 alin. \(2\) din Legea nr. 303/2004](#), care instituie derogarea de la aceste interdicții în privința calității de asociat sau acționar dobândită ca urmare a legii privind privatizarea în masă, Curtea reține că noțiunea de "asociat" din cuprinsul textelor ce fac obiectul prezentei excepții se referă atât la calitatea de asociat, cât și la cea de acționar, în sensul dat acestora prin dispozițiile [Legii nr. 31/1990](#). De asemenea, din modul în care sunt reglementate condițiile de înființare și mecanismul de funcționare ale societăților comerciale prin legea anterior referită, Curtea constată că statutul acționarilor societăților permite acestora participarea la luarea unor decizii, în domeniile de activitate în care societățile în cauză sunt înființate și își desfășoară activitatea, cu un impact economic sporit în raport cu cele la a căror elaborare și implementare pot participa asociații din celelalte forme de societăți. Or, în raport cu rațiunea reglementării interdicțiilor în cauză, nu ar fi justificată logic opțiunea legiuitorului de a interzice magistraților, prin textele criticate, doar deținerea calității de asociat în societăți în nume colectiv, societăți

în comandită simplă, societăți în comandită pe acțiuni și societăți cu răspundere limitată, și nu și a celei de acționar în societăți comerciale pe acțiuni. Totodată, cele două norme juridice criticate reglementează în același sens al interzicerii cumulării funcției de magistrat cu cea de asociat sau membru în organele de conducere, administrare sau de control la societățile enumerate în ipotezele normelor. Pentru aceste motive, Curtea reține că textele criticate au în vedere atât calitatea de asociat, cât și calitatea de acționar, în sensul prevăzut prin [Legea nr. 31/1990](#), și că acestea îndeplinesc criteriul previzibilității, fiind în acord cu norma constituțională de la art. 1 alin. (5).

43. Cu toate acestea, este de precizat faptul că, în urma modificărilor aduse [Legii nr. 31/1990](#) prin [art. 18 din Legea nr. 76/2012](#) pentru punerea în aplicare a [Legii nr. 134/2010](#) privind Codul de procedură civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 365 din 30 mai 2012, denumirea generică de "societate comercială" a fost înlocuită cu cea de "societate", sintagma "societate comercială" urmând să se refere începând cu data intrării în vigoare a actului modificator doar la societățile ce au această formă de organizare. Prin urmare, în aplicarea [art. 62 din Legea nr. 24/2000](#) privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, potrivit căruia dispozițiile de modificare se încorporează, de la data intrării lor în vigoare, în actul de bază, identificându-se cu acesta, sintagma "societăți comerciale" din cuprinsul textelor criticate trebuie înțeleasă ca făcând trimitere la "societăți". Această modificare constituie însă consecința legală a intervențiilor legislative anterior arătate, nefiind de natură a afecta claritatea și previzibilitatea dispozițiilor legale ce fac obiectul prezentei excepții de neconstituționalitate.

44. Curtea constată că prevederile art. 40 alin. (1) din Constituție nu au incidență în cauză, dreptul de asociere nevizând calitatea de asociat sau acționar în societățile enumerate în textele criticate.

45. Curtea constată că, în considerarea importanței rolului judecătorilor și procurorilor în realizarea actului de justiție, dispozițiile art. 125 alin. (3) din Constituție reglementează incompatibilitatea judecătorilor cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior, iar prevederile art. 132 alin. (2) din Legea fundamentală prevăd aceeași incompatibilitate în privința procurorilor. În plus față de aceste incompatibilități, nimic nu împiedică legiuitorul ca, în exercitarea atribuțiilor sale constituționale prevăzute la art. 61 alin. (1) din Constituție, să reglementeze alte interdicții sau incompatibilități în privința persoanelor care dețin aceste funcții, atât timp cât interdicțiile în cauză nu încalcă dispozițiile Legii fundamentale.

46. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1-3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al [art. 29 din Legea nr. 47/1992](#), cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate ridicată de Cosmin Răzvan Mihăilă și Florian Costin în Dosarul nr. 8.413/2/2013 al Curții de Apel București - Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal și constată că dispozițiile [art. 8 alin. \(1\) lit. c\) din Legea nr. 303/2004](#) privind statutul judecătorilor și procurorilor și ale [art. 102 lit. b\) din Legea nr. 161/2003](#) privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel București - Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 2 aprilie 2015.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrat-asistent,

Cristina Teodora Pop
